

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

ННІ культури і мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Директор ННІ культури і мистецтв
Устименко-Косоріч О.А.
“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОБОТА В МАТЕРІАЛІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ СТАНКОВИЙ ЖИВОПИС

галузь знань 02 культура і мистецтво

спеціальність 023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

освітня-програма /Образотворче мистецтво. Станковий живопис

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІ культури і мистецтв
« 21 » серпня 2021 р.

Голова _____ Руденко О.Ф.
(ПБ, наук. ступінь, вч. звання)

Суми – 2021

Розробник:
Брижаченко Н.С. - кандидат мистецтвознавства, старший викладач
кафедри ОТМ, музикознавства та культурології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

Протокол № 1 від "31" серпня 2021 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології
доктор мист., професор Зав'ялова О.К. _____

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів – 3	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
2-й			
Семестр			
3-й, 4-й			
Лекції			
-		-	
Практичні, семінарські			
38 год.			
Самостійна робота			
52 год.			
Консультації:			
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 90			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Нормативна навчальна дисципліна «Робота в матеріалі за спеціалізацією «Станковий живопис»» є складовою професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 023 - образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Вивчення курсу «Робота в матеріалі за спеціальністю станковий живопис» засвоєння студентами знань і умінь володіння техніками створення левкасу.

Дисципліна «Робота в матеріалі за спеціалізацією «Станковий живопис»» на 2 курсі підготовки ОР Бакалавр призначена для практичної підготовки фахівця в галузі образотворчого та декоративного мистецтва, дає змогу розширення професійних навичок побудови декоративних композицій.

Сучасний художник в ході своєї професійної діяльності має за необхідне професійно володіти не лише знаннями з композиції та кольорознавства, знати історію розвитку станкового та декоративно-прикладного мистецтва, а й мати практичні навички із створення різноманітних мистецьких об'єктів з різних матеріалів та використовуючи різні техніки. Мистецькі об'єкти, насамперед фронтальні композиції з різноманітними фактурами, зокрема левкас, активно використовуються в сучасному житловому та громадському інтер'єрі, стаючи одним з акцентних елементів образного рішення простору.

Продумане впровадження отриманих теоретичних знань на практиці є критерієм професіоналізму художника, який має володіти вміннями власноруч працювати з такими матеріалами як гіпс, крейда, клей, олійні та акрилові фарби, фактурна штукатурка, золота фольга та ін.

Дисципліна «Робота в матеріалі за спеціалізацією «Станковий живопис»» розвиває поняття про комбінаторику, формоутворення, декоративність та стилізацію. Метою дисципліни 2 курсі підготовки бакалаврів є формування у студента практичних навичок для повноцінної самостійної роботи з фактурою, декоративними

матеріалами і їх використання для створення творчих композицій.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Робота в матеріалі за спеціалізацією «Станковий живопис»» викладається студентам ОР Бакалавр і вимагає обізнаності (в об'ємі шкільного курсу) із історичним розвитком культури і мистецтва, творчістю видатних митців та знаменитих творів живопису.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті проходження курсу дисципліни «Робота в матеріалі за спеціалізацією «Станковий живопис»» студенти отримують практичні навички зі створення: декоративної композиції при застосуванні класичної технології створення левкасу (3 семестр) та сучасними техніками створення інтер'єрних панно на основі творчих експериментів з технікою левкасу (4 семестр).

Студенти навчаться створювати композиційно цілісні гармонійні декоративні художні твори. В процесі проходження курсу студенти виконуватимуть композиції у матеріалах та зможуть власноруч здійснювати всі необхідні технологічні процеси.

Курс спрямовано на формування асоціативного мислення, художньої уяви, фантазії; сприяє розвитку смислового аналізу матеріалу у ході активної практичної діяльності; виконання авторської роботи сприяє формуванню акуратності, ретельності, наполегливості, працьовитості та старанності; у студента з'являється досвід із самостійного пошуку та аналізу матеріалів.

<p>Знання: особливостей мистецьких стилів та жанрів, загальні ідеї провідних художньо-естетичних та культурних тенденцій.</p> <p>Уміння: здійснювати мистецький аналіз художніх творів станкового живопису; виявляти особливості композиції, її стилістики та засобів втілення художнього змісту; здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.</p>	<p>ПРН 1</p>	<p>Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу</p>
<p>Уміння: визначати художні складові мистецьких течій, художньо-технічні прийоми; категорії художніх засобів; вибудувати та обґрунтувати концепцію художнього твору на основі проведеного аналізу робіт попередників</p>	<p>ПРН 2</p>	<p>Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.</p>
<p>Знання: розмаїття промислових засобів (програмного забезпечення та верстатів), що застосовуються для створення інтер'єрних рельєфних арт-об'єктів; ознайомлення із сучасним обладнанням для створення творчих робіт зі скла (технології в'юзінга, бевелінга, хімічного травління та ін.)</p> <p>Уміння: оволодіння різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах (створення рельєфу та фактур у пластиліні та створення віражного панно на склі).</p>	<p>ПРН 4</p>	<p>Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням (за спеціалізацією).</p>

<p>Знання: інформаційних джерел з електронної мережі із прикладами декоративних композицій, авторських арт-об'єктів та панно</p> <p>Уміння: генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва – створювати оригінальні ескізи на основі аналізу робіт попередників.</p>	ПРН 5	Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.
<p>Знання: основних засад теорії композиції, композиційних засобів, прийомів та принципів, що застосовуються при створенні декоративних робіт.</p> <p>Уміння: інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.</p>	ПРН 6	Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
<p>Знання: особливостей мистецьких стилів, загальні ідеї провідних художньо-естетичних та культурних тенденцій; обізнаність у історії світового образотворчого та декоративного мистецтва; знання основних засад теорії композиції.</p> <p>Уміння: проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.</p>	ПРН 8	Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.
<p>Знання: обізнаність у історії світового образотворчого та декоративного мистецтва; можливість орієнтуватись в особливостях мистецьких стилів</p> <p>Уміння: використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності. Здатність використовувати власну образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову, інтегрувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі</p>	ПРН 9	Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.
<p>Знання: основних термінів, які означають різноманітні технології та матеріали, що застосовуються у сучасній мистецькій практиці при створенні інтер'єрних панно.</p> <p>Уміння: ефективно застосовувати сучасні художні матеріали та володіти особливостями роботи з різними графічними, пластичними і живописними матеріалами.</p>	ПРН 15	Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
<p>A 90-100 балів Відмінно</p>	<p>системність роботи, наполегливість та творчий підхід у роботі; збір аналогів та матеріалів достатній за обсягом та є різноманітним за своїми прийомами та засобами; ескізи панно та виконання фінальної роботи здійснено на високому професійному рівні; в декоративній роботі прослідковується авторський стиль та оригінальність; студент на практиці застосовує виявлені в процесі збору матеріалу художні прийоми та техніки роботи з матеріалами.</p> <p>При створенні копії роботи майстра – демонстрація високого професійного рівня,</p>

	точність у передачі деталей обраного твору, чітке слідування оригіналу.
В 82-89 Добре	системність роботи, наполегливість, творчий підхід; збір аналогів та матеріалів достатній за обсягом та є різноманітним за своїми прийомами та засобами; ескізи панно та виконання роботи здійснено на хорошому професійному рівні
С 74-81 Добре	системність роботи; збір аналогів та матеріалів достатній за обсягом та різноманітний за своїми прийомами; ескізи панно та виконання фінальної роботи здійснені на середньому професійному рівні без авторського оригінального підходу до виконання завдання. При створенні копії роботи майстра – демонстрація достатньо високого професійного рівня, точність у передачі деталей обраного твору, слідування оригіналу у побудові композиції, колірному та тональному рішенню роботи.
Д 64-73 Задовільно	помітні відсутність системності, наполегливості, старанності у вивченні завдань та результативності підготовки; збір аналогів та матеріалів достатній за обсягом, проте низький за своїми художніми властивостями; ескізи та виконання авторської роботи здійснено на достатньому професійному рівні. При створенні копії роботи майстра – демонстрація середнього професійного рівня, слідування оригіналу у побудові композиції, колірному та тональному рішенню роботи, моделювання деталей.
Е 60-63 Задовільно	явні відсутність системності, наполегливості, старанності у вивченні практичних завдань та результативності підготовки; збір аналогів та матеріалів не достатній за обсягом та низький за своїми художніми властивостями; ескізи та виконання авторської роботи здійснено на низькому професійному рівні. При створенні копії роботи майстра – демонстрація середнього професійного рівня, слідування оригіналу у побудові композиції, колірному та тональному рішенню роботи.
FX 35-59 Незадовільно	явна недбалість індивідуальної підготовки, постійне невиконання самостійних завдань, відсутність самостійної роботи та інтересу до предмету. При створенні копії роботи майстра – демонстрація низького професійного рівня, не слідування оригіналу у побудові композиції, колірному та тональному рішенню роботи, моделювання деталей, відсутність моделювання деталей композиції
F 0-35 Незадовільно	системна недбалість індивідуальної підготовки й невиконання практичних завдань, відсутність самостійної роботи та інтересу до предмету, що вивчається. При створенні копії роботи майстра – демонстрація дуже низького професійного рівня, не слідування оригіналу у побудові композиції, колірному та тональному рішенню роботи, моделювання деталей, відсутність моделювання деталей композиції

Розподіл балів

Поточний контроль								Разом	Загальна сума
Розділ 1				Розділ 2					
T.1.1	T.1.2	T.1.3	T.1.4	T.2.1	T.2.2	T.2.1	T.2.4		
Поточний контроль								60	100
5	7	8	10	5	7	8	10		
Контроль самостійної роботи								40	
	5	5	10		5	5	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	Задовільно
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: презентації практичних завдань, залік.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Класична техніка левкасу. Копія фрагменту роботи майстра XVI -XVII сторіччя

Розділ 2. Копія роботи супрематичної композиції майстра авангарду. Застосування фактур та комбінація матеріалів

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Класична техніка левкасу. Копія фрагменту роботи майстра XVI-XVII сторіччя

Тема 1.1. Вступна бесіда на тему «Поняття про техніку левкасу. Класичні прийоми підготовки поверхонь. Ознайомлення з роботами голландських, фламандських та німецьких живописців XVI-XVII сторіччя».

Тема 1.2. Підготовка поверхні для левкасу.

Тема 1.3. Перенос обраного студентом фрагменту роботи голландського, фламандського або німецького живописця XVI-XVII сторіччя на підготовлену основу.

Тема 1.4. Виконання копії обраного фрагменту роботи живописця XVI-XVII ст.

Розділ 2. Копія роботи супрематичної композиції майстра авангарду. Застосування фактур та комбінація матеріалів

Тема 2.1. Вступна бесіда на тему «Мистецтво авангарду» та «Сучасні техніки та матеріали, що застосовуються для створення інтер'єрних панно. Експерименти у техніці левкасу».

Тема 2.2. Підготовка поверхні для левкасу.

Тема 2.3. Перенос обраної студентом супрематичної композиції на підготовлену поверхню

Тема 2.4. Виконання копії в матеріалі

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. роб.		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. роб.
Розділ 1. Класична техніка левкасу.										
Копія фрагменту роботи майстра XVI-XVII сторіччя										
Тема 1.1. Вступна бесіда на тему «Поняття про техніку левкасу. Класичні прийоми підготовки поверхонь. Ознайомлення з роботами голландських, фламандських та німецьких живописців XVI-XVII ст.»	2		2							
Тема 1.2. Підготовка поверхні для левкасу.	10		4		6					
Тема 1.3. Перенос обраного студентом фрагменту роботи живописця XVI-XVII ст. на підготовлену основу.	4		2		2					
Тема 1.4. Виконання копії обраного фрагменту роботи живописця XVI-XVII ст.	29		12		17					
Розділ 2. Копія роботи супрематичної композиції майстра авангарду.										
Застосування фактур та комбінація матеріалів										
Тема 2.1. Вступна бесіда на тему «Мистецтво авангарду» та «Сучасні техніки та матеріали, що застосовуються для створення інтер'єрних панно. Експерименти у техніці левкасу»	2		2							
Тема 2.2. Підготовка поверхні для	8		2		6					

левкасу.										
Тема 2.3. Перенос обраної студентом супрематичної композиції на підготовлену поверхню	4		2		2					
Тема 2.4. Виконання копії в матеріалі	31		12		19					
Всього	90		38		52					

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Класична техніка левкасу.			
Копія фрагменту роботи майстра XVI-XVII сторіччя			
Тема 1.1. Вступна бесіда на тему «Поняття про техніку левкасу. Класичні прийоми підготовки поверхонь. Ознайомлення з роботами голландських, фламандських та німецьких живописців XVI-XVII сторіччя».			
1	Видача завдання. Ознайомлення з технікою класичного левкасу та огляд робіт голландських, фламандських та німецьких живописців XVI-XVII сторіччя: Рембрандт, Франс Халс, Ян Вермеєр, Пітер де Хох, Ян Стен, Герард Терборх, Альбрехт Дюрер, Ганс Гольбейн (старший), Ганс Гольбейн (молодший), Лукас Кранах Старший та ін.	2	
Тема 1.2. Підготовка поверхні для левкасу			
2	Підготувати дерев'яну поверхню для левкасу. Формат: 200x300 мм. Матеріал основи: дерево (липа) Матеріали для створення підготовчого слою: марля, желатин	2	
3.	Грунтування дерев'яної поверхні шарами крейди (3 шари).	2	
Тема 1.3. Перенос обраного студентом фрагменту роботи голландського, фламандського або німецького живописця XVI-XVII ст. на підготовлену основу			
4	Роздрукований на папері (200x300 мм) фрагмент образної композиції механічно перенести на підготовлену, відшліфовану поверхню.	2	
Тема 1.4. Виконання копії обраного фрагменту роботи голландського, фламандського або німецького живописця XVI-XVII ст.			
5	Підбір колористичної гами. Створення пробників	2	
6.	Робота з фоновими елементами	2	
7.	Підмальовок основних елементів.	2	
8.	Моделювання основних форм роботи	2	
9	Опрацювання деталей композиції	2	
10.	Створення акцентів у розписі	2	
Розділ 2. Класична техніка левкасу.			
Копія роботи супрематичної композиції майстра авангарду			
Тема 2.1. Вступна бесіда на тему «Мистецтво авангарду» та «Сучасні техніки та матеріали, що застосовуються для створення інтер'єрних панно. Експерименти у техніці левкасу»			

1.	Видача завдання. Ознайомлення з технікою класичного левкасу та огляд робіт авангардистів: О. Екстер, Л. Попова, К. Малевич, О. Родченко, О. Розанова та ін.	2	
Тема 2.2. Підготовка поверхні для левкасу.			
2.	Підготувати дерев'яну поверхню для левкасу. Формат: 200x300 мм. Матеріал основи: дерево (липа) Матеріали для створення підготовчого слою: марля, желатин або марля та клей ПВА	2	
Тема 2.3. Перенос обраної студентом супрематичної композиції на підготовлену поверхню			
3.	Роздрукований на папері (200x300 мм) фрагмент образної композиції механічно перенести на підготовлену, відшліфовану поверхню.	2	
Тема 2.4. Виконання копії в матеріалі. Впровадження фактур та додавання інших матеріалів			
4.	Підбор колористичної гами. Створення пробників	2	
5.	Робота з фоновими елементами. Проби фактур	2	
6.	Моделювання основних форм роботи	2	
7.	Додавання матеріалів (золота фольга тощо)	2	
8.	Опрацювання деталей композиції	2	
9.	Створення композиційних акцентів	2	
Разом		38	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Класична техніка левкасу.			
Копія фрагменту роботи майстра XVI-XVII сторіччя			
Тема 1.1. Вступна бесіда на тему «Поняття про техніку левкасу. Класичні прийоми підготовки поверхонь. Ознайомлення з роботами голландських, фламандських та німецьких живописців XVI-XVII сторіччя».			
1			
Тема 1.2. Підготовка поверхні для левкасу			
2	Підготовка дерев'яної дошки для левкасу по класичній технології	6	
Тема 1.3. Перенос обраного студентом фрагменту роботи голландського, фламандського або німецького живописця XVI-XVII ст. на підготовлену основу			
3	Роздрукувати на папері формату 200x300 мм обраний фрагмент роботи майстра. Задню поверхню листа натерти м'яким олівцем Прикласти даний лист до підготовленої поверхні За допомогою твердого олівця або ручки, перевести контур всіх об'єктів обраного фрагменту роботи живописця XVI-XVII ст. на підготовлену основу для левкасу.	2	
Тема 1.4. Виконання копії обраного фрагменту роботи голландського, фламандського або німецького живописця XVI-XVII ст.			
4.	Підбір колористичної гами. Робота з фоновими елементами. Відтворення основних	6	

	колірно-тональних відносин		
5.	Робота з основними елементами копії.	6	
6.	Опрацювання деталей композиції.	5	
Розділ 2. Копія роботи супрематичної композиції майстра авангарду. Застосування фактур та комбінація матеріалів			
Тема 2.1. Вступна бесіда на тему «Мистецтво авангарду» та «Сучасні техніки та матеріали, що застосовуються для створення інтер'єрних панно.			
1	-	-	
Тема 2.2. Підготовка поверхні для левкасу.			
2	Підготовка дерев'яної дошки для левкасу по класичній технології	6	
Тема 2.3. Перенос обраної студентом супрематичної композиції на підготовлену поверхню			
3	Роздрукувати на папері формату 200x300 мм обрану роботу майстра авангарду. Задню поверхню листа натерти м'яким олівцем Прикласти даний лист до підготовленої поверхні За допомогою твердого олівця або ручки, перевести контур всіх об'єктів обраної роботи майстра авангарду	2	
Тема 2.4. Виконання копії в матеріалі. Впровадження фактур та додавання інших матеріалів			
4	Робота з фоновими елементами. Відтворення основних колірно-тональних відносин Впровадження фактур	5	
5.	Робота з основними елементами композиції.	5	
6.	Включення додаткових матеріалів.	6	
7.	Опрацювання деталей роботи. Додавання акцентів	3	
Разом		52	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Від ремесла до творчості: Збірник /Упоряд. Ю.Г.Легенький. К.: Час, 1990. 152 с., 16 арк. іл.;
2. Иконников А.В. Основы архитектурной композиции. М.: Искусство, 1971. 225 с.
3. Клокова Г.С. Как сохранить церковные ценности. ПСТГУ. 2008.128 с.
4. Клокова Г.С., Демина О.В., Инденбом А.В. и др. Реставрация произведений станковой темперной живописи. ПСТГУ. 2012. 246 с.
5. Сомов Ю.С. Композиция в технике.М.: Машиностроение, 1987. 288 с.
6. Фролов Д.Ю. Основные аналитические методы технико-технологического исследования произведений станковой живописи». Методическое пособие. ПСТГУ. 2012. 21 с.

Допоміжні

7. Всеобщая история искусств. Искусство 17-18 вв. Т. 4./ Под ред. Колпинского Ю. Д., Роттенберга Е. И.– М.: Ис-во, 1963. 481 с., ил.

8. Герман М. Модернизм. Искусство первой половины XX века. Азбука-классика. 2005.
9. Дмитриева Н. А. Краткая история искусств. Вып. 1: от древнейших времен по XVI век. Очерки. 3-е изд., доп. М.: Искусство, 1985. 319 с., ил.
10. Турчин В.С. По лабиринтам авангарда.—М.: Изд-во МГУ, 1993
11. Филатов В. В. Реставрация настенной масляной живописи. Изобразительное искусство. 1995. 248 с.
12. Шеко Е.Д., Сухарев М.И. Основы иконописного рисунка. ПСТГУ. 2011. 83 с.
13. Юренева Т.Ю. Художественные музеи Западной Европы. Трикста, Академический проект. 2007. 414 с.

Інформаційні ресурси

1. Грунты, их состав и свойства. URL: <https://azbyka.ru/otechnik/ikona/sekrety-ikonopisnogo-masterstva/3> (дата звернення: 15.10.2021)
2. Как наносить поталь: На что клеить и чем покрывать поталь. URL: https://www.youtube.com/watch?v=gMAmLvJXvt4&ab_channel=TatianaLetto (дата звернення: 15.10.2021)
3. Левкас и грунт в иконописи. URL: <https://www.ukoha.ru/article/ikono/> (дата звернення: 15.10.2021)
4. Что такое левкас? *Православный журнал*. URL: <https://foma.ru/chto-takoe-levkas.html> (дата звернення: 15.10.2021)
5. Лекции о художниках. URL: https://www.youtube.com/watch?v=pJzH2Iqsw-w&list=PL7FnBuy5nT6_GMFISX3FolJ-AsLLf9gOq
6. Техники живописи. URL: https://www.youtube.com/watch?v=FNweRapmY-M&list=PL1La1BPQHvyjxuZH4uAj0Sl_88SZ_ODQ_
7. BBC: Всемирная история живописи. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_5YkOFDjTqc&list=PLuF42z3cfLNeRx57rNj5ywVSYSQ48vtmq&index=2

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програма здійснюється за наявності дидактичних та ілюстративних матеріалів, а також навчально-методичного матеріалу (посібників, монографій, популярної літератури з історії образотворчого мистецтва, ілюстрованих альбомів,

доступу до електронних ресурсів) та апаратури (відеопроєктор, комп'ютер, ноутбук) для проведення практичних занять з достатньою кількістю ілюстрацій (презентацій) зразків, що вивчаються за програмою. Як наочні методи навчання можливо здійснювати відвідування виставок, вернісажів, майстерень художників, організацію екскурсій тощо.